

РЕШЕНИЕ (ОВППС) 2023/1306 НА СЪВЕТА**от 26 юни 2023 година****в подкрепа на проект за зона, свободна от оръжия за масово унищожение, в Близкия изток (ME WMDfZ) в условията на променяща се обстановка в областта на регионалната сигурност**

СЪВЕТАТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за Европейския съюз, и по-специално член 28, параграф 1 и член 31, параграф 1 от него,

като взе предвид предложението на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност,

като има предвид, че:

- (1) Глобалната стратегия за външната политика и политика на сигурност на Европейския съюз от 2016 г. и Стратегията на Европейския съюз срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОМУ) от 2003 г. се основават на убеждението, че многостранният подход към сигурността, включително разоръжаването и неразпространението, представлява най-добрия начин за поддържане на международния ред.
- (2) Поради това политиката на Съюза се изразява в поддържане, осъществяване и укрепване на изпълнението и всеобщото прилагане на действащите договори, споразумения и норми за разоръжаване и неразпространение, както и в сътрудничество и оказване на помощ на трети държави при изпълнението на техните задължения по многостранни конвенции и режими.
- (3) В съвместната декларация от парижката среща на върха за Средиземноморието от 13 юли 2008 г., с която бе създаден Съюзът за Средиземноморието, беше потвърден общият стремеж за постигане на мир и регионална сигурност съгласно посоченото в Декларацията от Барселона, приета на Евро-средиземноморската конференция от 27 – 28 ноември 1995 г., наред с другото чрез присъединяване към международни договори и конвенции в областта на ОМУ, както и чрез регионални договорености като зони, свободни от ядрени оръжия.
- (4) На Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие (ДНЯО) от 2010 г. беше изтъкнато, че е важно да се започне процес, който да доведе до пълното изпълнение на Резолюцията от 1995 г. относно Близкия изток (наричана по-долу „Резолюцията от 1995 г.“). За тази цел на Конференцията за преглед на ДНЯО от 2010 г. бяха одобрени редица практически действия, сред които разглеждането на всички предложения в подкрепа на изпълнението на Резолюцията от 1995 г., включително предложението на Съюза да организира семинар в продължение на проведения през юни 2008 г.
- (5) На Конференцията за преглед на ДНЯО от 2010 г. в още по-голяма степен беше отчетена важната роля на гражданското общество за изпълнението на Резолюцията от 1995 г. и бяха поощрени всички усилия в тази насока.
- (6) В програмата си за разоръжаване „Сигурност за нашето общо бъдеще“, представена на 24 май 2018 г. генералният секретар на Организацията на обединените нации (ООН) се ангажира да работи с държавите – членки на ООН, за укрепване и консолидиране на зоните, свободни от ядрени оръжия, включително чрез подкрепа за по-нататъшно установяване на такива зони, включително в Близкия изток.
- (7) Съюзът неведнъж е изразявал готовността си да подпомага процеса, водещ до установяването в Близкия изток на зона, свободна от ОМУ (ME WMDfZ), чрез оказване на подкрепа за процесите на изграждане на доверие, по-специално чрез семинарите и работните срещи на Съюза, като проведените през 2008, 2011 и 2012 г., както и чрез подкрепяния от Съюза проект (2019 – 2023 г.) на Института на ООН по разоръжаването (ЮНИДИР) относно мерките за изграждане на доверие, водещи до такава зона съгласно Решение (ОВППС) 2019/938 на Съюза ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Решение (ОВППС) 2019/938 на Съвета от 6 юни 2019 г. в подкрепа на процес на изграждане на доверие с цел установяване в Близкия изток на зона, свободна от ядрени оръжия и всякакви други оръжия за масово унищожение (ОВ L 149, 7.6.2019 г., стр. 63).

- (8) Съюзът желае да продължи да подкрепя процеса, водещ до създаване на ME WMDfZ, като продължава подкрепата си за работата на ЮНИДИР за тази цел,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

1. С цел да се постигне напредък по ангажимента на Съюза за установяване на ME WMDfZ, Съюзът оказва подкрепа на проект на ЮНИДИР със следните общи цели:
 - оказване на помощ за ограничаване на регионалните тенденции за разпространение на ОМУ;
 - насърчаване на регионални договорености в областта на сигурността и на нормите и процесите за контрол над въоръженията, неразпространение и разоръжаване;
 - постигане на по-задълбочено разбиране на връзките между зоната, свободна от ОМУ, в Близкия изток, и текущото развитие на обстановката в регионален и международен мащаб; и
 - насърчаване на ефективна, проверяема, приобщаваща и устойчива зона, свободна от ОМУ, в Близкия изток.
2. В приложението е представено подробно описание на проекта.

Член 2

1. За изпълнението на настоящото решение отговаря върховният представител (ВП).
2. Техническото осъществяване на проекта, посочен в член 1, параграф 1, е поверено на ЮНИДИР, който изпълнява тази задача под ръководството на ВП. За тази цел ВП сключва необходимите договорености с ЮНИДИР.

Член 3

1. Референтната сума за изпълнението на проекта, посочен в член 1, параграф 1, възлиза на 2 099 969 EUR.
2. Разходите, финансирани чрез сумата, посочена в параграф 1, се управляват в съответствие с правилата и процедурите, приложими към общия бюджет на Съюза.
3. Комисията упражнява надзор върху правилното управление на разходите, финансирани чрез сумата, посочена в параграф 1. За тази цел тя сключва споразумение за финансов принос с ЮНИДИР. В посоченото споразумение се предвижда, че ЮНИДИР трябва да осигурява видимост на приноса на Съюза, съответстваща на неговия размер.
4. Комисията се стреми да сключи посоченото в параграф 3 споразумение за финансов принос във възможно най-кратък срок след влизането в сила на настоящото решение. Тя информира Съвета за евентуални трудности в този процес, както и за датата на сключване на същото споразумение.

Член 4

1. ВП докладва на Съвета за изпълнението на настоящото решение въз основа на дванадесетмесечни описателни доклади, изготвени от ЮНИДИР. Тези доклади представляват основа за оценката в края на проекта, която се извършва от Съвета.
2. Комисията предоставя информация относно финансовите аспекти на изпълнението на проекта, посочен в член 1, параграф 1.

Член 5

1. Настоящото решение влиза в сила в деня на приемането му.
2. Срокът на действие на настоящото решение изтича 36 месеца след датата на сключване на споразумението за финансов принос, посочено в член 3, параграф 3. Въпреки това срокът на действие изтича шест месеца след влизането на решението в сила, ако към този момент няма сключено споразумение за финансиране.

Съставено в Люксембург на 26 юни 2023 година.

За Съвета
Председател
J. BORRELL FONTELLES

ПРИЛОЖЕНИЕ

Проект в подкрепа на зона, свободна от оръжия за масово унищожение, в Близкия изток (ЗСОМУ в Близкия изток) в условията на променяща се обстановка в областта на регионалната сигурност

В Близкия изток се наблюдават промени и нарастване на нестабилността, на източниците на несигурност и придобиването и използването на конвенционални оръжия, както и опасения във връзка с по-нататъшното използване и разпространение на неконвенционални оръжия. В резултат на последните и на други събития по света обстановката в областта на регионалната сигурност значително се променя, което може да има трайни последици за разпространението на ОМУ в регионален и международен мащаб. Проектът, предложен от ЮНИДИР, ще съдейства за неразпространението на ОМУ, контрола над въоръженията и нормите и целите на разоръжаването в Близкия изток чрез оказване на подкрепа на инициативата за зона, свободна от ОМУ, в Близкия изток (ЗСОМУ в Близкия изток) и на процесите от значение за регионалната сигурност чрез научни изследвания по въпроси на политиката, изграждане на капацитет и диалог.

Контекст и обосновка

Навсякъде по света режимите за неразпространение са в криза. През последните две десетилетия се наблюдава отслабване на тези инструменти поради факта, че се отдава приоритет на геополитическите интереси пред мерките за неразпространение, контрол над въоръженията и разоръжаване. Неприемането на заключителен документ на втора поред конференция за преглед на ДНЯО е само един пример, който ясно свидетелства за кризата, в която се намират режимите в момента. В този широк геостратегически контекст обстановката в областта на сигурността в Близкия изток също търпи сериозни промени. Социалните вълнения или гражданските войни във вътрешен план станаха източник на постоянна нестабилност, която доведе до разселване на населението и повлия на сигурността и стабилността на съседните региони. Продължаващата нестабилност се отрази на способността на правителствата в региона за действие по външнополитически въпроси, като участието в многостранни и регионални инициативи за борба с разпространението на ОМУ. В регионален аспект съюзите се промениха, което рязко наруши дългогодишните равновесия и неравновесия между регионалните сили. Освен това действията, предприети от извънрегионални участници, изразяващи се във военно присъствие, дейности и подкрепа, наред с оттеглянето на войски, също влошиха обстановката в областта на сигурността в региона.

Съчетанието на вътрешна и регионална нестабилност породиха два паралелни процеса, които могат да имат трайни последици за разпространението на ОМУ в регионален и международен мащаб. От една страна, в региона се наблюдава повишено придобиване и използване на конвенционални и потенциално неконвенционални оръжия, както и усвояване (или заплахата от усвояване) на способности за ядрено хеджиране, наред със съществуващите способности в областта на ОМУ. От друга страна, държавите в региона демонстрираха по-голяма готовност да разрешават проблемите на регионалната сигурност чрез регионални и подрегионални преговори, примери за което са Авраамовите споразумения, примирието в Йемен, споразумението между Израел и Ливан за определяне на морските граници, диалозите Иран – Саудитска Арабия и Иран – Обединени арабски емирства, както и полаганите усилия за договаряне в рамките на ООН на ЗСОМУ в Близкия изток. Макар последиците от тези две тенденции да изглеждат противоречиви по отношение на разпространението на ОМУ, напълно е възможно – и е твърде вероятно – те да продължат да се развиват успоредно.

Цели на проекта

Предложеният проект ще има четири основни цели:

- Оказване на помощ за ограничаване на регионалните тенденции за разпространение на ОМУ.
- Насърчаване на регионални договорености в областта на сигурността и на нормите и процесите за контрол над въоръженията, неразпространение и разоръжаване.
- Постигане на по-задълбочено разбиране за връзките между ЗСОМУ в Близкия изток и текущото развитие на обстановката в регионален и международен мащаб, и
- Насърчаване на ефективна, проверяема, приобщаваща и устойчива ЗСОМУ в Близкия изток.

Подход по проекта

Проектът ще следва всеобхватен подход, насочен към всички компоненти на научните изследвания, чрез събиране на идеи, генериране на нови предложения, изграждане на капацитет и провеждане на диалог, като се полагат усилия за достигане до различни участници и аудитории и включването им в проекта. Предложеният проект ще постигне тези цели чрез дейности в три работни направления (резултати) и свързаните с тях крайни продукти:

- **Работно направление 1:** Задълбочаване на разбирането и оценката на причините, мотивите и рисковете, свързани с разпространението на ОМУ в регионален мащаб, с цел намиране на решения за повишаване на регионалната сигурност и поощряване на регионални решения на проблема с разпространението на ОМУ в Близкия изток. Работно направление 1 има за цел да повиши осведомеността и разбирането за факторите, които са в основата на разпространението на ОМУ в региона на Близкия изток. Целта е да се установят първопричините за разпространението на ОМУ, включително стратегическите, политическите или други мотиви, както и свързаните рискове и последици. Крайната обща цел на това работно направление е да се набележат практически решения за повишаване на регионалната сигурност и предотвратяване на разпространението на ОМУ в Близкия изток. Това включва насърчаване на текущи и нови процеси в областта на регионалната сигурност, както и на инициативата за ЗСОМУ в Близкия изток, която би забранила притежаването, производството и използването на ОМУ в региона и би насърчила усилията за разоръжаване и неразпространение. Чрез задълбочаване на разбирането за предизвикателствата и търсенето на потенциални решения работно направление 1 цели да се подпомогне развитието на по-сигурен и стабилен регион на Близкия изток.
- **Работно направление 2:** Изграждане на регионален капацитет за по-добро разбиране на проблемите и на способност за набелязване на решения, свързани с преговорите и осъществяването на ЗСОМУ в Близкия изток. Целта на това работно направление 2 е да се повиши капацитетът на страните от Близкия изток за ефективно участие в преговорите и осъществяването на процесите в областта на регионалната сигурност като цяло, и по-специално на ЗСОМУ в Близкия изток. Това включва укрепване на способността на регионалните участници да вникнат в сложността на проблема с разпространението на ОМУ, както и развиване на капацитета им да намират и прилагат практически решения. Дейностите по това работно направление ще включват предлагането на програми за обучение и изграждане на капацитет, предназначени за правителствени служители, експерти и други заинтересовани участници, както и подкрепа за разширяването на целевата аудитория в региона. Общата цел е да се създаде по-информирана и ангажирана регионална общност, която е по-добре подготвена да се справя с предизвикателствата на разпространението на ОМУ и да насърчава регионалната сигурност. Чрез изграждане на регионален капацитет и по-добро разбиране на проблемите това работно направление цели да подпомогне ефективното договаряне и осъществяване на текущите и новите процеси в областта на регионалната сигурност, включително ЗСОМУ в Близкия изток, и оттук – да насърчи други регионални договорености в областта на сигурността и процесите на контрол над въоръженията, неразпространение и разоръжаване.
- **Работно направление 3:** Подкрепа за ефективна, проверяема, приобщаваща и устойчива ЗСОМУ в Близкия изток. За да се гарантира, че ЗСОМУ в Близкия изток е всеобхватна, ефективна и проверяема, работно направление 3 ще бъде насочено също към подкрепа за техническите и правните аспекти, свързани с преговорите и осъществяването на зоната. Крайната цел на това работно направление е да способства за ЗСОМУ в Близкия изток, която да е постижима и устойчива, т.е. да може да се осъществи, да бъде трайна в течение на времето и да продължава да служи като основен инструмент за повишаване на регионалната сигурност и предотвратяване на разпространението на ОМУ в Близкия изток.

Дейности по проекта и очаквани резултати

По линия на проекта ще се извършват дейности, ще се провеждат прояви и ще се публикуват доклади за популяризиране на четирите дейности за реформа в трите работни направления.

Работно направление 1: Задълбочаване на разбирането и оценката на причините, мотивите и рисковете, свързани с разпространението на ОМУ в регионален мащаб, с цел намиране на решения за повишаване на регионалната сигурност и популяризиране на ЗСОМУ в Близкия изток като едно от решенията на проблема с разпространението на ОМУ в Близкия изток. В рамките на това работно направление проектът предвижда:

- Провеждането на две или повече кръгли маси за дискусии по текущото развитие на регионалната и международната обстановка и тяхното въздействие върху възприятията за регионалните заплахи. Това ще включва срещи на експерти, правителствени служители и други заинтересовани участници с цел обмен на мнения и гледни точки относно предизвикателствата пред регионалната сигурност и обсъждане на начините за засилване на регионалното сътрудничество и стабилност.
- Извършване на научни изследвания за картографиране на възприятията за регионалните заплахи, преглед на инструментариума за постигане на контрол над въоръженията, неразпространение и разоръжаване, както и на регионална сигурност, и определяне на начините, по които процесите в областта на регионалната сигурност и ЗСОМУ в Близкия изток могат да въздействат върху тези предизвикателства. Тези изследвания ще включват цялостен анализ на факторите, обуславящи разпространението на ОМУ в региона, както и преглед на силните и слабите страни на съществуващите процеси и механизми в областта на регионалната сигурност.
- Публикуване на документ, в който се обобщават констатациите от научните изследвания и се посочват начини за смекчаване на причините, мотивите и рисковете, свързани с разпространението на ОМУ в регионален мащаб. Този документ ще предложи средства на политиката за укрепване на процесите в областта на регионалната сигурност и насърчаване на ЗСОМУ в Близкия изток като един от основните инструменти за предотвратяване на разпространението на ОМУ в Близкия изток.

Чрез организиране на кръгли маси, провеждане на научни изследвания и публикуване на документ тези усилия целят по-добро разбиране на възприятията за регионалните заплахи и набелязване на практически решения за повишаване на регионалната сигурност и предотвратяване на разпространението на ОМУ в Близкия изток.

Работно направление 2: Изграждане на регионален капацитет за по-добро разбиране на проблемите и на способност за набелязване на решения, свързани с преговорите и осъществяването на ЗСОМУ в Близкия изток. В рамките на това работно направление проектът предвижда:

- Създаване на мрежи от лица и институции, работещи в областта и за развитието на регионалната сигурност, включително във връзка със ЗСОМУ в Близкия изток, с оглед на по-задълбочено вникване в проблемите, като целта е те да могат да предоставят информация в полза на националните си политики и да участват в текущи и бъдещи дискусии. Това ще включва установяване на партньорства със съществуващи организации и инициативи, както и подкрепа за развитието на нови мрежи и съюзи, посветени на развитието на ЗСОМУ в Близкия изток. Целта е да се утвърдят, укрепят и интегрират съществуващите усилия за насърчаване на ЗСОМУ в Близкия изток и да се увеличи максимално нейното въздействие върху регионалната сигурност.
- Организиране най-малко на два семинара за изграждане на капацитет за регионални служители и експерти, за да се подобри разбирането на въпросите, свързани с регионалната сигурност, разпространението на ОМУ и усилията за справяне с тях, включително що се отнася до преговорите и осъществяването на ЗСОМУ в Близкия изток. Тези семинари ще предоставят на участниците възможности за обучение и образователни възможности с цел задълбочаване на знанията и уменията им и разработване на практически решения за преговорите и прилагането.
- Поддържане и усъвършенстване на онлайн инструментите на уебсайта на ЮНИДИР, отнасящи се до ЗСОМУ в Близкия изток. Това ще включва актуализиране на съществуващите ресурси и материали, както и разработване на нови онлайн инструменти и ресурси в подкрепа на развитието и осъществяването на ЗСОМУ в Близкия изток.
- Превод най-малко на три публикации на регионалните езици. Това ще допринесе за разработването на терминология на местните езици, а оттам и за разбирането от страна на настоящите и бъдещите регионални експерти, ще увеличи достъпа до информация и ресурси относно ЗСОМУ в Близкия изток сред регионалните аудитории и ще подобри нейната видимост и разбирането за нея в региона.

Чрез създаване на мрежи, организиране на семинари за изграждане на капацитет, поддържане и усъвършенстване на онлайн инструментите и превода на публикации тези усилия имат за цел да насърчат усилията в областта на регионалната сигурност и ЗСОМУ в Близкия изток и да повишат регионалния капацитет за ефективно участие в тяхното договаряне и осъществяване.

Работно направление 3: Насърчаване на ефективна, проверяема, приобщаваща и устойчива ЗСОМУ в Близкия изток.

- Публикуване най-малко на три документа на политиката по въпроси, които представляват предизвикателства при преговорите и/или осъществяването на ЗСОМУ в Близкия изток. В тези документи ще бъдат разгледани редица въпроси, свързани с регионалната сигурност, разоръжаване и неразпространение, и ще бъдат представени последици и варианти за справяне с тези предизвикателства. Те ще съдържат цялостен и задълбочен анализ на основните предизвикателства пред ЗСОМУ в Близкия изток и ще допринесат за успешното ѝ договаряне и осъществяване.
- Организиране най-малко на две публични прояви за обсъждане на въпроси от значение за преговорите и осъществяването на ЗСОМУ в Близкия изток. На тези прояви ще присъстват експерти, правителствени служители и други заинтересовани участници, които ще обсъдят и обменят мнения за предизвикателствата и възможностите, свързани със ЗСОМУ в Близкия изток.
- Предоставяне на редовна информация и на подкрепа за текущите усилия във връзка със ЗСОМУ в Близкия изток, свързани с нейното осъществяване и с други процеси в областта на регионалната сигурност. Това ще включва предоставяне на подкрепа и консултации на съответните заинтересовани участници.

Чрез публикуване на документи на политиката, организиране на публични прояви и предоставяне на информация и подкрепа тези усилия целят да допринесат за преговорите и осъществяването на ЗСОМУ в Близкия изток и да дадат отговор на основните предизвикателства, които могат да възникнат в рамките на тези процеси.

Целева аудитория

Предложеният проект ще допринесе за усилията за контрол над въоръженията, разоръжаване и неразпространение както на регионално, така и на международно равнище. Целевата аудитория включва три групи, които се припокриват:

- Създатели на политики и дипломати от региона, работещи в областта на контрола над въоръженията, разоръжаването и неразпространението, както и по въпроси на регионалната сигурност. Тук се включват също и регионални служители и експерти, както и работещите в рамките на регионални и многостранни форуми, включително конференциите за преглед на ДНЯО, КЗХО, КБТО и конференцията за ЗСОМУ в Близкия изток. Ще бъдат положени специални усилия, за да се достигне до по-слабо представените групи, сред които млади създатели на политики, експерти, жени и учени от региона, които често не присъстват на разговорите.

- Създатели на политиката в областта на международната сигурност, дипломати и научни работници, особено работещите по въпроси на контрола над въоръженията, разоръжаването и неразпространението на ядрени, химически и биологични оръжия и системите за тяхната доставка в Близкия изток, както и по въпроси на ЗСОМУ в Близкия изток и на регионалната сигурност, или на нововъзникващите технологии.
- Учени и практикуващи специалисти от Близкия изток, които се стремят да проследят и вникнат в бързо променящата се динамика в региона, държавите и населението в него, последиците от променящите се съюзи и способности върху регионалната сигурност и перспективите за предотвратяване и смекчаване на настоящите и бъдещите източници на напрежение, конфликти и разпространение.

Времеви обхват на проекта

Очаква се проектът да започне в средата на юли 2023 г. и да продължи 36 месеца. Очаква се да приключи през юли 2026 г. Окончателният описателен доклад за проекта и финансовите отчети ще бъдат изготвени до края на 2026 г.

Управление и надзор на проекта

Този проект ще се изпълнява под егидата на Института на ООН по разоръжаването (ЮНИДИР). ЮНИДИР е самостоятелна институция в рамките на ООН, създадена през 1980 г. с цел провеждане на независими научни изследвания по въпросите на разоръжаването и свързаните с тях проблеми, по-специално въпросите на международната сигурност. Седалището на ЮНИДИР е в Женева, а институтът има световна репутация и дългогодишен опит по въпросите на ОМУ, включително значителна институционална памет и архив за процесите на разоръжаване, включително ДНЯО и свободните от ядрени оръжия зони по целия свят, както и значителен набор от публикации, всички от които са с безплатен публичен и онлайн достъп.

Важен компонент на функциите на ЮНИДИР е да организира и улеснява неформалния диалог между различни експерти по въпросите на разоръжаването – като се започне от въпросите, свързани с ОМУ, и се стигне до нови и възникващи оръжейни технологии. Поради това ЮНИДИР разполага с широка мрежа, която да използва, опит в организирането на срещи в Женева и на други места, както и в изготвянето на обобщаващи доклади и предприемането на последващи действия.

ЮНИДИР се управлява от управителен съвет, изпълняващ и ролята на консултативен съвет по въпросите на разоръжаването, на който директорът на ЮНИДИР докладва. Управителният съвет обединява разнородна група от експерти от целия свят, всички от които действат в лично качество и се срещат два пъти годишно, за да разглеждат дейностите по същество и финансовите дейности на ЮНИДИР. Управителният съвет докладва ежегодно за своята работа на генералния секретар на ООН. Директорът на ЮНИДИР отговаря за организацията, управлението и администрацията на ЮНИДИР, включително за материалните резултати от дейността му в областта на научните изследвания, както и за неговите финансови и административни процедури.

Въпреки че ЮНИДИР е автономна организация, той спазва финансовите правила и разпоредби на ООН и финансите му подлежат на одит от страна на Съвета на одиторите на ООН. Финансовите средства на проекта се управляват чрез Уможа и подлежат на тримесечен преглед. ЮНИДИР докладва за напредъка и финансирането на отделните проекти на съответните донори най-малко веднъж годишно и най-често на всяко тримесечие в зависимост от изискванията на съответния донор.
